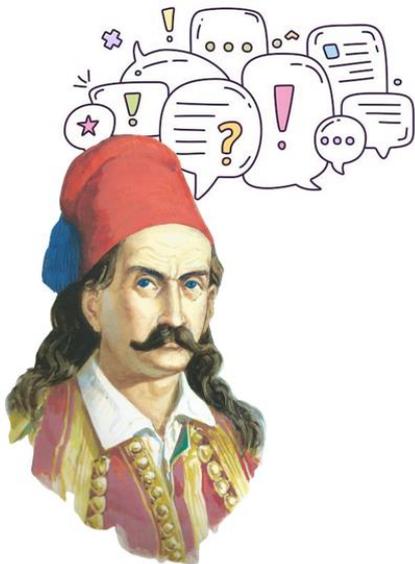

«Σαν να βρέθηκαν όλοι σε μια Βαβέλ...»

Ήταν φθινόπωρο του 1827, όταν έφτασε στο Ναύπλιο η μεγάλη είδηση: ο ενωμένος στόλος της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας είχε καταστρέψει τον οθωμανικό στόλο στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου.

Μόλις το άκουσαν οι αγωνιστές και οι κάτοικοι, ξέσπασαν σε ζητωκραυγές. Άλλοι αγκαλιάζονταν, άλλοι δάκρυζαν, άλλοι φώναζαν «Ζήτω!». Πολλοί πυροβολούσαν στον αέρα από τη χαρά τους. Μέσα σε ένα καφενείο, την ώρα που συζητούσαν ζωηρά, κάποιου το όπλο εκπυρσοκρότησε ξαφνικά. Για μια στιγμή όλοι πάγωσαν. Ύστερα, αντί για φόβο, ακολούθησε ακόμα μεγαλύτερη φασαρία και γέλια.

Ο αγωνιστής Φωτάκος περιγράφει ότι η ατμόσφαιρα έμοιαζε με «Βαβέλ». Ο καθένας μιλούσε στη δική του γλώσσα: ρουμελιώτικα, μωραϊτικά, αρβανίτικα, βλάχικα, άλλοι ήταν σλαβόφωνοι, άλλοι χρησιμοποιούσαν νησιωτικά ιδιώματα με ιταλικές επιρροές και άλλοι οθωμανικές λέξεις. Κι όμως, μέσα σε αυτό το πολύγλωσσο πλήθος, όλοι ένιωθαν το ίδιο πράγμα: ότι η ελευθερία πλησίαζε.

Η γλωσσική ποικιλομορφία στην Επανάσταση του 1821

Όταν ξέσπασε η Επανάσταση, οι άνθρωποι που πήραν τα όπλα δεν μιλούσαν όλοι την ίδια μορφή ελληνικών. **Ο ελλαδικός χώρος ήταν ένα πραγματικό γλωσσικό μωσαϊκό.**

Οι περισσότεροι μιλούσαν ελληνικά, αλλά σε διαφορετικές διαλέκτους: μωραϊτικά στην Πελοπόννησο, ρουμελιώτικα στη Στερεά, νησιώτικα στα νησιά. Η γλώσσα δεν ήταν ενιαία όπως σήμερα· κάθε περιοχή είχε τις δικές της λέξεις και προφορές.

Υπήρχαν όμως και αγωνιστές που είχαν ως μητρική γλώσσα τα αρβανίτικα, μια μορφή της αλβανικής γλώσσας που μιλούσαν ορθόδοξοι πληθυσμοί στην Αττική, στη Βοιωτία, στην Εύβοια, στην Πελοπόννησο, στην Ύδρα και στις Σπέτσες. Ο Μάρκος Μπότσαρης και ο Ανδρέας Μιαούλης, για παράδειγμα, μιλούσαν αρβανίτικα στην καθημερινότητά τους, αλλά γνώριζαν και ελληνικά.

Παράλληλα, υπήρχαν βλαχόφωνοι, καθώς και άνθρωποι που γνώριζαν τουρκικά. Στα νησιά ακούγονταν και ιταλικές λέξεις. Επιπλέον, οι Φαναριώτες και οι λόγιοι, όπως ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, συχνά μιλούσαν και άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, όπως γαλλικά ή ρωσικά, λόγω σπουδών και διπλωματικών σχέσεων.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης αναφέρει συχνά ομάδες με διαφορετική προφορά και γλωσσικές συνήθειες, που πολεμούσαν μαζί. Ο Ιωάννης Μακρυγιάννης γράφει στη δική του απλή, λαϊκή γλώσσα, δείχνοντας ότι δεν υπήρχε μία «καθαρή» μορφή ελληνικών, αλλά πολλές ζωντανές παραλλαγές.

Παρά τις γλωσσικές διαφορές, οι αγωνιστές ένιωθαν ότι ανήκαν στην ίδια κοινότητα. Η κοινή θρησκεία, οι παραδόσεις και η επιθυμία για ελευθερία τους ένωσαν. Η ελληνική γλώσσα λειτουργούσε ως κοινός δεσμός, ακόμη κι αν δεν τη μιλούσαν όλοι με τον ίδιο τρόπο. **Η Επανάσταση του 1821 μας δείχνει ότι ένα έθνος δεν διαμορφώνεται μόνο από μία γλώσσα, αλλά και από κοινές αξίες, μνήμες και αγώνες.**